

မဟာဝိဇိတာရုံ ကျောင်းတိုက်

ပဓာန နာယက ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တ ကဝိန္ဒ ဧါ

ဩဝါဒကို ခံယူလျက်

ရှင်ဉာဏိဿရ သင်ကြားပြသသော

အစိုးရပထမပြန်စာမေးပွဲများအတွက်

အခြေပြုမူလတန်း

ကစည်းသဒ္ဒါကြီးပါဌ် မှ နာမ်ပိုင်း

ကညာဒိဂိုဏ်းမှတ်စု

အစိုးရ ပထမပြန်စာမေးပွဲများအတွက်

လေ့လာဖြေဆိုရမည့်

ကဏ္ဍ: သဒ္ဒါကြီးဘာသာရပ်မှ

နာမ်ပိုင်း

ကညာဒိဂိုဏ်း ၏

ဂိုဏ်းစဉ် အဓိပ္ပါယ် နှင့် ရုပ်တွက်များကို

ဒေါ်လှလှသီ(စက်မှုဝန်ကြီးဌာန)

အခြေပြုမူလတန်း(၂၀၁၉)

နေပြည်တော် မှ

လေ့လာသင်ကြား ရေးသားပြုစုပါသည်။

နာမ်ဂိုဏ်း

နာမ်ဝိဘတ်သွယ်အကျဉ်း

- ၁။ အို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အာလုပ်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အာလပနေစ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အာလုပ်” အနက်၌ ပဌမာဇကဝုတ် “သိ” ဝိဘတ် သက်။
- အိုတို့..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အာလုပ်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “အာလပနေစ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “အာလုပ်” အနက်၌ ပဌမာဇကဝုတ် “ယော” ဝိဘတ် သက်။
- ၂။ သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “လိင်” အနက်၌ ပဌမာဇကဝုတ် “သိ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “လိင်” အနက်၌ ပဌမာဇကဝုတ် “ယော” ဝိဘတ် သက်။
- ၃။ ကို/သို့ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကမ္မတ္ထေဒုတိယာ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ကံ” အနက်၌ ဒုတိယာဇကဝုတ် “အံ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့ကို/တို့သို့..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကံ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ကမ္မတ္ထေဒုတိယာ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ကံ” အနက်၌ ဒုတိယာဇကဝုတ် “ယော” ဝိဘတ် သက်။
- ၄။ ဖြင့် ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကရဏေတတိယာ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌ တတိယာဇကဝုတ် “နာ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့ဖြင့်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ကရဏေတတိယာ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌ တတိယာဇကဝုတ် “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။
- ၅။ အား/ငှာ..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “သမ္ပဒါနေစတုတ္ထိ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်၌ စတုတ္ထိဇကဝုတ် “သ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့အား/တို့ငှာ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “သမ္ပဒါနေစတုတ္ထိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်၌ စတုတ္ထိဇကဝုတ် “နံ” ဝိဘတ် သက်။
- ၆။ မှ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အပါ ဒါနံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အပါဒါနေပဉ္စမိ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အပါဒါနံ” အနက်၌ ပဉ္စမိဇကဝုတ် “သ္မာ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့မှ ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အပါဒါနံ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “အပါဒါနေပဉ္စမိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “အပါဒါနံ” အနက်၌ ပဉ္စမိဇကဝုတ် “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။
- ၇။ ၏ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သာမိ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “သာမိသ္မိဆဋ္ဌိ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “သာမိ” အနက်၌ ဆဋ္ဌိဇကဝုတ် “သ” ဝိဘတ် သက်။

- တို့၏ ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သာမိ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “သာမိသို့ဆဋ္ဌိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “သာမိ” အနက်၌ ဆဋ္ဌိဗဟုဝဏ် “နံ” ဝိဘတ် သက်။
- ၈။ ၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ဩကာသသတ္တမိ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမိဗဟုဝဏ် “သ္မိ” ဝိဘတ် သက်။
- တို့၌ ... ဟူ၍အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ဩကာသသတ္တမိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမိဗဟုဝဏ် “သု” ဝိဘတ် သက်။

၁။ ကညာဒိဂိုဏ်း

(၁)	လိင်	ဣတ္ထိလိင်
(၂)	ဂိုဏ်း	ကညာဒိဂိုဏ်း
(၃)	ကာရံ	အာကာရန္တ
(၄)	ဝိဘတ်	အို.....တို့အို
		သည်.....တို့သည်
		တို့.....တို့ကို / သို့.....တို့သို့
		ဖြင့်.....တို့ဖြင့်
		အား.....တို့အား / ငှာ.....တို့ငှာ
		မှ.....တို့မှ
		၏.....တို့၏
		၌.....တို့၌

စီရင်သော သုတ်များ

၂၃၇။	ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော	အာပစ္စည်းသက်
၆၀၁။	တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ နာမံ ဝါ	
	တဝေ တုနာဒီသုစ ဥမှ စသဒ္ဓါ	နာမ်ငဲ့
၆၀။	အာ ယော	‘အာ’ ကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်
၁၁၈။	ဃပတော စ ယောနံ လောပေါ	ယောဝိဘတ်ကိုချေ။

- ၁၁၄။ ဃတေ စ အာလုပ်သိကို ဧပြု။
 ၁၁၁။ ဃတော နာဒီနံ ‘န’ ‘သ’ ‘သွာ’ ‘သွိ’ ကို ‘အာယ’ပြု
 ၂၁၆။ ဃပတော သွိ ယံဝါ ‘သွိ’ ဝိဘတ်ကို ‘ယံ’ပြု
 န အဗ္ဗာဒိတော အဗ္ဗစသည် နောင်အာလုပ် ‘သိ’ ကို ‘ဧ’ မပြုရ။
 တိ သဘာပရိသတော (မောဂ္ဂလ္လာန်)

- ၂၃၇။ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော (ဣတ္ထိယံ + အတော + အာပစ္စယော)
 (ဣတ္ထိလိင် ဌိဖြစ်သော အကာရန္တသဒ္ဒါနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်သောသုတ်)
 ဣတ္ထိယံ ဣတ္ထိလိင်၌
 ဝတ္တမာနာ ဖြစ်သော
 အတော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ
 ပရေ နောက်၌
 အာပစ္စယော ‘အာ’ ပစ္စည်းသည်
 ဟောတိ ဖြစ်၏။

၆၀၁။ (ကိတ်)

တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒီသုစ။
 (တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝ + အတဝေတုနာဒီသုစ)

အတဝေတုနာဒီသု	‘တဝေ’ ပစ္စည်း၊ ‘တုန’ ပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါမှ တစ်ပါးသောသဒ္ဒါတို့တွင်
တဒ္ဓိတသမာသကိတကာစ	တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါ သမာသဖြစ်သော သဒ္ဒါ ကိတ်ပစ္စည်း အဆုံး ရှိသော သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း၊
နာမံဝ	နာမ်ကိုကဲ့သို့
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ	ရှုမှတ်အပ်ကုန်၏။

(ဤသုတ်သည် ‘တဝေ’ ပစ္စည်း၊ ‘တုန’ ပစ္စည်းအစရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါမှတစ်ပါးသောသဒ္ဒါတို့တွင် ပါဝင်သော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါ သမာသဖြစ်သော သဒ္ဒါ ကိတ်ပစ္စည်း အဆုံး ရှိသော သဒ္ဒါတို့ကလည်း၊ နာမ်ကိုကဲ့သို့ ငဲ့ညွှန်းသောသုတ် ဖြစ်ပါသည်။)

နာမ်ငဲ့ဟူသည်.....နာမ်မည်၏ဟု နာမည်ကို ညွှန်ပြခြင်း ၊ နာမည်မှည့်ပေးခြင်းတည်း။

(၁) ကညာ (သတို့သမီးသည်/သူငယ်မသည်)

ကညာ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “လိင်္ဂိတ္ထပဌမာ” ဟူသော

သုတ် ဖြင့် “လိင်” အနက်၌ ပဌမာဧကဝုစ် “သိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သိ

“သေသတောလောပံ ကသိဝိ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

လိင်္ဂိတ္ထ ‘သိ’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ကညာ

ကား ပြီး၏။

ဆောင်ပုဒ်။ ။

အာ ၊ ဤ ၊ ဣနီ ၊ ဣတ္ထိပစ္စယာ ဤသုံးဖြာ ၊ ဆုံးရာပုဒ်အတွက်
ပစ္စည်းသက်လတ် ၊ ခွင်း ချေ ကပ်ကာ ၊ နာမ်ငဲ့တာ ၊ ရှေ့မှာအပိုစွက်။

ရုပ်တွက်ရှင်းလင်းချက်။ ။

‘ကညာ’ကို ‘ကည’လိင်တည်၍ ဝိဘတ်မသက်ဘဲ ‘အာ’ပစ္စည်းသက်ခြင်းသည်...

‘ကည’သဒ္ဒါသည် သတို့သမီးဟူသော ‘ဣတ္ထိလိင်’ကို ဟောနိုင်သော်လည်း မထင်ရှား၊

ဣတ္ထိလိင်ရှိကြောင်းကို ထွန်းပြတတ်သော ‘အာ’ပစ္စည်းသက်ခြင်းကြောင့်သာ သူတို့သမီးဟူသော
ဣတ္ထိလိင်ကိုဟော ကြောင်း ထင်ရှား၏။ သို့သော် ‘အာ’ပစ္စည်းသည် သတိုးသမီးဟူသော ဣတ္ထိလိင်ကို မဟောနိုင်၊

ဥပမာ....အမှောင်ခန်းတစ်ခု၌ ခုတင်ထိုင်ခုံ စသောပစ္စည်းများ ထင်ရှားရှိသော်လည်း မီးရောင်မရှိလျှင်
ထိုပစ္စည်း များ သည် အများမြင်လောက်အောင် မထင်ရှားချေ။ မီးထွန်းပြမှသာ ထင်ရှား၏။ သို့သော် မီးရောင်ကား
ခုတင်စသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် မတတ်နိုင်၊ ရှိရင်း ပစ္စည်းများကိုသာ ထင်ပေါ် အောင် ပြတတ်သကဲ့သို့...

(ထို့အတူ ပုရိသသဒ္ဒါသည် ယောက်ျားအနက်ကို ဟောရာ၌ ‘ကမ္မကရဏ’စသော သတ္တိ နက်တွေကို လည်း
ဟောပြီး ဖြစ်၏။ သို့သော် ကံစသောအနက်များသည် ဝိဘတ်မပါလျှင် မထင်ရှား၊ ဝိဘတ်တည်းဟူသော
မီးရောင်ပေါ်လာမှ သာ ထင်ရှားကြသကဲ့သို့)

ထို့အတူ ‘အာ’ပစ္စည်းမပါသော ‘ကည’သဒ္ဒါသည်သတိုးသမီးဟူသောအနက်ဖြစ်၌(အဝိသဒါကာရဟူသော)
ဣတ္ထိလိင် လည်းပါဝင်၏။ သို့သော် ထိုဣတ္ထိလိင်သည် ‘အာ’ပစ္စည်းမသက်ရသေးခင် မထင်ရှားပေ။
‘အာ’ပစ္စည်းသက်မှ ဣတ္ထိလိင်ရှိကြောင်း အများသိကြရသည်။

ဤသို့လျှင် ‘အာ ၊ ဤ ၊ ဣနီ’စသော ဣတ္ထိပစ္စည်းများသည် နာမ်ဝိဘတ်တို့ကဲ့သို့ ရှိရင်းအနက်ကို
သိသာထင်ရှား အများနားလည်အောင် မီးထွန်းပြသကဲ့သို့ ထွန်းပြရုံသာ ထွန်းပြနိုင်သည်၊ သူတို့ကိုယ်တိုင်ကား
‘ဣတ္ထိလိင်’ကို မဟောနိုင်။

ထို့ကြောင့် ‘ကည’လိင်တည်ပြီး ‘အာ’ပစ္စည်းသက်ရသည်။ ‘အာ’ပစ္စည်းသက်ပြီး ခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်ပြီး
နာမငဲ့ရခြင်းသည် “ဓာတုပစ္စယဝိဘတ္တိဝဋ္ဋိတမတ္ထဝံလိင်္ဂ” ဟုဆိုသောကြောင့် ဓာတ်ပစ္စည်း၊ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသောပုဒ်
သည် လိင်မမည်သောကြောင့် ဝိဘတ်မသက်နိုင်၊ ဝိဘတ်သက်နိုင်စေခြင်းငှာ နာမ်ငဲ့ပေးရပါသည်။

လိင်္ဂ.. (အမှတ်အသား)...လိင်ဟူသည် ဝိဘတ်မသက်ရသေးသော ပုရိသ ၊ စိတ္တ ၊ ကည(ယောက်ျား၊ စိတ်၊
သူတိုးသမီး) စသော သဒ္ဒါတို့၏ နာမည်တည်း။ ‘ပုရိသ’စသော ဝိဘတ်မသက်ရသေးခင် ‘လိင်္ဂ’ လိင်ဟု ခေါ်၍
ဝိဘတ်သက်ပြီးသည့်အခါကျမှ ‘ပဒ’ပုဒ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

ဝိဘတ်မသက်လျှင် ပုဒ်အရာမဝင်သောကြောင့် လိင်နှောင်ဝိဘတ်များသက်ကြရသည်။

၆၀။ အာ ဃော ။ (‘အာ’ ကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်)

(ဤသုတ်သည် ဣတ္ထိလိင်ကိုဟောသော အာအက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်သောသုတ်)

ဣတ္ထိဇျော	ဣတ္ထိလိင်ကိုဟောသော
အာ	အာအက္ခရာသည်
ဃော	ဃ မည်၏။
ဟောတိ	ဖြစ်၏။

၁၁၈။ ဃပတော စ ယောနံ လောပေါ ။ (ယောဝိဘတ်ကိုချေ။)

(‘ဃ’ အမည်ရှိ ‘အာ’ သရ၊ ‘ပ’ အမည်ရှိ ‘ဣ’ ဤ၊ ဥ။ ဦ’၊ ‘ဈ’ အမည်ရှိသော ‘ဣ’ ဤ’ သရ၊ ‘လ’ အမည်ရှိ ‘ဥ’ ဦ’ သရ နောက်ရှိ ယောဝိဘတ်ကိုချေ။)

ဃပတောစ	ဃပတို့မှ လည်းကောင်း၊
ဈလတောစ	ဈလတို့မှလည်းကောင်း၊
ပရေသံ	နောက်ဖြစ်ကုန်သော
ယောနံ	ယောဝိဘတ်တို့၏
လောပေါ	ကျေခြင်းသည်
ဝါ	အချို့
ဟောတိ	ဖြစ်၏။

(၂)(က) ကညာ (သတို့သမီးတို့သည်/သူငယ်မတို့သည်)

ကညာ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့။

ကညာ

တို့သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော

သုတ်ဖြင့် “လိင်္ဂ” အနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစံ “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ပုဗ္ဗမောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + ယော

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + ယော
 ↓
 ဃ

“ဃပတော စ ယောနံ လောပေါ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှ နောက်ဖြစ်သော ‘ယော’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ကည် အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

(၂)(ခ) ကညာယော (သတို့သမီးတို့သည်/သူငယ်မတို့သည်)

ကညာယော ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၍။

ကညာ

တို့သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော

သုတ်ဖြင့် “လိင်္ဂ” အနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစံ “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ကညာယော

ကားပြီး၏ ။

၁၁၄။ ဃတေ စ ။

(‘ဃ’ အမည်ရှိသော ‘အာ’ နောက်မှ ‘ဂ’ အမည်ရှိ အာလုပ် ‘သိ’ ကို ဧပြု။)

ဃတောစ

ဃမှလည်း

ပရဿ

နောက်ဖြစ်သော

ဂဿ ‘ဂ’သိ၏

ဧ ‘ဧ’အပြုသည်

ဟောတိ ဖြစ်၏။

(‘ဃ’မှ နောက်ဖြစ်သော ‘ဂသိ’ကို ‘ဧ’ပြုသောသုတ်)

(၃) ဘောတိကညေ (အို....သတို့သမီး/သူငယ်မ)

ကညေ့ ကို ကည လိင်တည့်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဇောဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’သရမှ ‘ည’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အ’ကြွင်းစေ့ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည့် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိမ္မိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညီ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည့်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တစ္ဆ်တသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသာသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

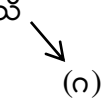
ကညာ

အို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အာလုပ်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အာလပနေစ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အာလုပ်” အနက်၌ ပဌမာဇကဝုဇ် “သိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သိ

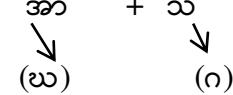
“အလပနဲ သိ ဂသညော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘အာလုပ်’ အနက်၌သက်သော ‘သိ’ဝိဘတ်ကို “ဂ” အမည်မှည့်၊

ကညာ + သိ

 (ဂ)

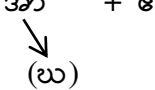
“အာ ဃော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကညံ အာ + သိ

 (ဃ) (ဂ)

“ဃတေ စ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘ဂသိ’ ကို ‘ဇ’ ပြု။

ကညံ အာ + ဇ

 (ဃ)

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညံ + ဇ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ညံ’ ဗျည်းကို နောက် ‘ဇ’ သရသို့ကပ် ၊

ဘောတိ ကညေ

ကားပြီး၏။

(၄)(က) ဘောတိယော ကညာ (သတို့သမီးတို့သည်/သူငယ်မတို့သည်)

ကညာ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ညံ’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ကညာ

တို့သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော

သုတ်ဖြင့် “လိင်္ဂ” အနက်၌ ပဌမာဗဟုဝစ် “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + ယော

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + ယော
 ↓
 ဃ

“ဃပတော စ ယောနံ လောပေါ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှ နောက်ဖြစ်သော ‘ယော’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ကည် အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ဘောတိယော ကညာ ကားပြီး၏။

၄။(ခ) ဘောတိယော ကညာယော (သတို့သမီးတို့သည်/သူငယ်မတို့သည်)

ကညာယော ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိနီ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

တို့သည်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “လိင်” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “လိင်္ဂတ္ထေပဌမာ” ဟူသော

သုတ်ဖြင့် “လိင်္ဂ” အနက်၌ ပဌမာဗဟုဝုစံ “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ဘောတိယော ကညာယော

ကားပြီး၏ ။

(၅) ကည် (သတို့သမီးကို/သူငယ်မကို)

ကည် ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညံ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

ကညာ

ကို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကမ္မတ္ထေဒုတိယာ” ဟူသော

သုတ် ဖြင့် “ကံ” အနက်၌ ဒုတိယာဧကဝုစံ “အံ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + အံ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အာ + အံ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် နောက် ‘အံ’ ဝိဘတ်ကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’ သရကို ချေ။ နောက် ‘အံ’ ကိုလည်း ‘အံ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညံ + အံ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့် သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို ‘အံ’ ဝိဘတ်သို့ကပ် ၊

ကညံ

ကားပြီး၏။

(၆)(က) ကညာ (သတို့သမီးတို့ကို/သူငယ်မတို့ကို)

ကညာ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိနီ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညံ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

တို့ကို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကမ္မတ္ထေဒုတိယာ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ကံ” အနက်၌ ဒုတိယာဗဟုဝုစံ “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အာ + ယော

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + ယော
 ↓
 ဃ

“ဃပတော စ ယောနံ လောပေါ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဃ’မှ နောက်ဖြစ်သော ‘ယော’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ကည် အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

ကားပြီး၏။

၆။(ခ) ကညာယော (သတို့သမီးတို့ကို/သူငယ်မတို့ကို)

ကညာယော ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမစောဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည်’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဓိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ကညာ

တို့ကို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကံ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကမ္မဇ္ဈေဒုတိယာ” ဟူသော
သုတ် ဖြင့် “ကံ” အနက်၌ ဒုတိယာဗဟုဝဏ် “ယော” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ယော

ကညာယော

ကားပြီး၏။

၁၁၁။ ဃတော နာဒီနံ ။ (‘အံ’ ‘န’ ‘သ’ ‘သ္မာ’ ‘သ္မိ’ ကို ‘အာယ’ ပြု)

ဃတော

ဃမှ

ပရေသံ

နောက်ဖြစ်ကုန်သော

နာဒီနံ

နာအစရှိကုန်သော ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်ငါးလုံးတို့၏

အာယ

အာယအ ပြုသည်

ဟောတိ

ဖြစ်၏။

(ဤသုတ်သည် ‘ဃ’ မှ နောက်ဖြစ်ကုန်သော နာအစရှိကုန်သော ဧကဝုဏ်ဝိဘတ်ငါးလုံးတို့ကို (နာ၊
သ၊ သ္မာ၊ သ၊ သ္မိ) ‘အာယ’ ပြုသောသုတ် ဖြစ်ပါသည်။)

(၇) ကညာယ (သတို့သမီးဖြင့် /သူငယ်မဖြင့်)

ကညာယ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော
‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့’အ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ဗျည်းကို ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဒိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ”ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ကညာ

ဖြင့် ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ကရဏေတတိယာ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌ တတိယာဧကဂုဏ် “နာ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + နာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည်’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အာ’ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + နာ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ကို ဟောသော ‘အာ’အက္ခရာကို ‘ဃ’အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + နာ
 ↓
 ဃ

“ဃတော နာဒိနံ” ဖြင့်

‘ဃ’မှနောက်ဖြစ်သော ‘နာ’ ဝိဘတ်ကို ‘အာယ’ ပြု။

ကည် အာ(ဃ) + အာယ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိမ္မိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့’အာ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အာ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာယ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာယ

ကားပြီး၏။

(၈)(က) ကညာဟိ (သတို့သမီးတို့ဖြင့် /သူငယ်မတို့ဖြင့်)

ကညာဟိ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

တို့ဖြင့်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ကရဏေတတိယာ”

ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌တတိယာဗဟုဝုစံ “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ဟိ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + ဟိ

“အာ ဃော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + ဟိ
 ↓
 ဃ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာဟိ

ကားပြီး၏။

(၈)(ခ) ကညာဘိ (သတို့သမီးတို့ဖြင့် / သူငယ်မတို့ဖြင့်)

ကညာဘိ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဓီ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

တို့ဖြင့်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ကရဏတတိယာ”

ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌တတိယာဗဟုဝစ် “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာဟိ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အာ + ဟိ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကညံ အာ + ဟိ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာဟိ

“သွာဟိသ္မိနံ မှာဘိမိ ဝါ ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ကညာဟိမှ ‘ဟိ’ ကို ‘ဘိ’ ပြု၊

ကညာဘိ

ကားပြီး၏။

၉။ ကညာယ (သတို့သမီးအား / သူငယ်မအား)

ကညာယ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသော သုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

ကညာ

အား ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သမ္ပဒါနိ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “သမ္ပဒါနေစတုတ္ထိ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “သမ္ပဒါနိ” အနက်၌ စတုတ္ထိဧကဝုဇ် “သ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သ

ပုဗ္ဗမောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသော သုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + သ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + သ
 ↓
 ဃ

“ဃတော နာဒိနိ” ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘သ’ ဝိဘတ်ကို ‘အာယ’ ပြု၊

ကည် အာ + အာယ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အာ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာယ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာယ

ကားပြီး၏။

၁၀။ ကညာနံ (သတို့သမီးတို့အား /သူငယ်မတို့အား)

ကညာနံ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဓိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

ကညာ

တို့အား ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “သမ္ပဒါနေစတုတ္ထိ”

ဟူသော သုတ်ဖြင့် “သမ္ပဒါနံ” အနက်၌စတုတ္ထိဗဟုဝုစ် “နံ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + နံ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အာ’ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + နံ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ကို ဟောသော ‘အာ’အက္ခရာကို ‘ဃ’အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + နံ
 ↓
 ဃ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာနံ

ကားပြီး၏။

၁၁။ ကညာယ (သတို့သမီးမှ /သူငယ်မမှ)

ကညာယ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’သရမှ ‘ည’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အ’ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိနီ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့‘အ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဒိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ”ဟူသာသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

မှ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အပါဒါန်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အပါဒါနေပဉ္စမီ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အပါဒါန်” အနက်၌ ပဉ္စမိဧကဝုဇ် “သ္မာ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သ္မာ

ပုဗ္ဗမစောဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသာသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + သ္မာ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + သ္မာ
 ↓
 ဃ

“ဃတော နာဒိနံ” ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘သ္မာ’ ဝိဘတ်ကို ‘အာယ’ ပြု၊

ကည် အာ (ဃ) + အာယ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အာ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာယ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသာသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာယ

ကားပြီး၏ ။

၁၂။(က)

ကညာဟိ

(သတို့သမီးတို့မှ /သူငယ်မတို့မှ)

ကညာဟိ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဓိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဒိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

တို့မှ ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အပါဒါနံ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “အပါဒါနေပဉ္စမိ”

ဟူသော သုတ်ဖြင့် “အပါဒါနံ” အနက်၌ပဉ္စမိဗဟုဝစ် “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + ဟိ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + ဟိ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + ဟိ
 ↓
 ဃ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာဟိ

ကားပြီး၏ ။

၁၂။(ခ) ကညာဘိ (သတို့သမီးတို့မှ /သူငယ်မတို့မှ)

ကညဘိ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဓီ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

ကညာ

တို့ဖြင့်..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ကရိုဏ်း” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “ကရဏေတတိယာ”

ဟူသော သုတ်ဖြင့် “ကရိုဏ်း” အနက်၌တတိယာဗဟုဝုစ် “ဟိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာဟိ

ပုဗ္ဗမဇောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အာ’ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အာ + ဟိ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ကို ဟောသော ‘အာ’အက္ခရာကို ‘ဃ’အမည်မှည့်၊

ကညံ အာ + ဟိ
 ↓
 ဃ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’သရသို့ကပ် ၊

ကညာဟိ

“သွာဟိသ္မိနံ မှာဘိမိ ဝါ ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ကညာဟိမှ ‘ဟိ’ကို ‘ဘိ’ ပြု၊

ကညာဘိ

ကားပြီး၏။

၁၃။ ကညာယ (သတို့သမီး၏ /သူငယ်မ၏)

ကညာယ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမဇောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’သရမှ ‘ည’ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’၏အစိတ် ‘အ’ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည’ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့။

ကညာ

၏ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သာမိ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “သာမိသ္မိဆဋ္ဌိ” ဟူသော

သုတ် ဖြင့် “သာမိ” အနက်၌ ဆဋ္ဌိဧကဝုစံ “သ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + သ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + သ

↓
ဃ

“ဃတော နာဒိနံ” ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘သ’ ဝိဘတ်ကို ‘အာယ’ ပြု၊

ကည် အာ + အာယ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အာ’သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာယ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာယ

ကားပြီး၏။

၁၄။ ကညာနံ (သတို့သမီးတို့၏ /သူငယ်မတို့၏)

ကညာနံ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည်’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

ကညာ

တို့၏ ... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “သာမိ” အနက်ကိုအလိုရှိရကား “သာမိသ္မိဆဋ္ဌိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့် “သာမိ” အနက်၌ ဆဋ္ဌိဗဟုဝစ် “နံ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + နံ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

ကညာ

“တဒ္ဒိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ”ဟူသာသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ကညာ

၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ဩကာသသတ္တမီ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမီဧကဝုဇ် “သ္မိ” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရုံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသာသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အာ + သ

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + သ
 ↓
 ဃ

“ဃတော နာဒိနံ” ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘သ’ ဝိဘတ်ကို ‘အာယ’ ပြု၊

ကည် အာ(ဃ) + အာယ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိမ္မိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အာ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာယ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသာသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာယ

ကားပြီး၏။

၂၁၆။ ဃပတော သ္မိ ယံ ဝါ ။

ဃပတော

ပရဿ

(‘ဃ’ ‘ပ’ နောက်မှာ ‘သ္မိ’ ကို ‘ယံ’ ပြု)

‘ဃ’ ‘ပ’ တို့မှ

နောက်ဖြစ်သော

သို့ သို့ ဝိဘတ်၏

ယံ ‘ယံ’ အပြုသည်

ဝါ အချို့

ဟောတိ ဖြစ်၏။

(ဤသုတ်သည် ‘ဃ’ ‘ပ’ တို့မှ နောက်ဖြစ်သော ‘သို့’ ဝိဘတ်ကို အချို့ ‘ယံ’ ပြုသောသုတ်)

၁၅။(ခ) ကညာယံ (သတို့သမီး၌ /သူငယ်မ၌)

ကညာယံ ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမောဠိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဓိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကညံ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

ကညာ

၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ဩကာသေသတ္တမိ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမိဧကဝုစံ “သို့” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သို့

“အာ ဃော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကည် အာ + သို့
 ↓
 ဃ

“ဃပတော သို့ ယံ ဝါ ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှ နောက်ဖြစ်သော ‘သို့’ ဝိဘတ်ကို ‘ယံ’ ပြု၊

ကညာ + ယံ
 ကညာယံ

ကားပြီး၏။

၁၆။ ကညာသု (သတို့သမီးတို့၌ / သူငယ်မတို့၌)

ကညာသု ကို ကည လိင်တည်၊

ကည

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘ကည’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှ နောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ကည + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသော သုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကည် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ကည် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသော သုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘ကညာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ကညာ

တို့၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “**ဩကာသ**” အနက်ကို အလိုရှိရကား “**ဩကာသသတ္တမီ**”
ဟူသော သုတ် ဖြင့် “**ဩကာသ**” အနက်၌ သတ္တမဗဟုဝုဇ် “**သု**” ဝိဘတ် သက်။

ကညာ + သု

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘ည’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ည’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ည’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ကညံ အာ + သု

“**အာ ယော**” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

ကညံ အာ + သု
 ↓
 ဃ

“**နယေ ပရံ ယုတ္တေ**” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ည’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ကညာသု

ကားပြီး၏။

“ကညာဒိဂိုဏ်း” ဂိုဏ်းဝင်ပုဒ်

သဒ္ဓါ မေတ္တာ ပညာ ဂင်္ဂါ၊

ပုစ္ဆာ သိက္ခာ ဘိက္ခာ တဏှာ ။

ဝါစာ ဂါထာ အမ္မာ အန္နာ၊

ပရိသာစ သဘာ(သမာ)

သဒ္ဓါ

သဒ္ဓါတရား၊

မေတ္တာ

မေတ္တာတရား

ပညာ

ပညာတရား

ဂင်္ဂါ

ဂင်္ဂါမြစ်

ပုစ္ဆာ

အမေး

သိက္ခာ

ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ

ဘိက္ခာ

ဆွမ်း

တဏှာ

တပ်မက်ခြင်း၊

ဝါစာ

စကား

ဂါထာ

ဂါထာပါဠိ

အမ္မာ , အန္ဓာ ..အမ္မာ, တာတာ

မိခင်

ပရိသာ

ပရိတ်သတ်

သဘာ

ပွဲသဘင်, အစည်းအဝေး, ဈေးရုံ, လွတ်ရုံး

သမာ

‘ကညာ’ နှင့်တူသော သဒ္ဒါတို့တည်း။

(အခြေပြုသဒ္ဒါ တွဲဖက်)

ဧဝမညေပိ (ဧဝံ + အညေပိ)

သဒ္ဓါ မေဓာ ပညာ ဝိဇ္ဇာ ၊

စိန္တာ မန္တာ ဝိဏာ တဏှာ ။

က္ခန္ဓာ မုစ္ဆာ ဧဇာ မယာ ၊

မေတ္တာ မတ္တာ သိက္ခာ ဘိက္ခာ။

ဇယံ ဂီဝါ ဇိဝါ ဝါစာ ၊

ဆာယာ အာသာ ဂင်္ဂါ နာဝါ ။

ဂုဏာ သေနာ လေခါ သာလာ၊

မာလာ ဝေလာ ပူဇာ ခိဇ္ဇာ ။

ပိပါသာ ဝေဒနာ သညာ၊

စေတနာ တသိဏာ ပဇာ။

ဒေဝတာ ဝဇ္ဇကာ ဂေါဓာ ၊

ဗလာကာ ပရိသာ သဘာ ။

ဦးကာ သေဖောလိကာ လင်္ကာ၊
 သလာကာ ဝါလိကာ သိခါ ။
 ဝိသာခါ ဝိသိခါ သာခါ၊
 ဝစာ ဝဉ္ဇာ ဇေဋ္ဌာ ဃဋ္ဌာ ။
 ဇေဋ္ဌာ သောဏ္ဍာ ဝိတဏ္ဍာ စ ၊
 ကရုဏာ ဝနိတာ လတာ။
 ကထာ နိဒ္ဒါ သုဓာ ရာဓာ၊
 ဝါသနာ သိ သပါ ပပါ ။
 ပဘာ သီမာ ခမာ ဇာယာ၊
 ခတ္တိယာ သက္ခရာ သုရာ ။
 ဒေါလာ တုလာ သိလာ လီလာ၊
 လာလေလာ (လာလာ + ဇလာ) မေခလာ ကလာ ။
 ဝါ ဌဝါ “လမ္ဗုသာ(ဝါ လဝါ + အလမ္ဗုသာ) မူသာ ၊
 မဇ္ဈုသာ သုလသာ ဒိသာ ။
 နာသာ ဇုဏ္ဍာ ဂုဟာ ဤဟာ ၊
 လသိကာ ဝသုဓာဒယော ။
 (ဝသုဓာ + အာဒယော)

ဧဝံဤကညာနှင့်အတူ အညေပိ.....တစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော
 သဒ္ဓါ သဒ္ဓါတရား။ (ယုံကြည်ခြင်း)
 မေဓာ ပညာ
 ပညာ ပညာ
 ဝိဇ္ဇာ ပညာ
 စိန္တာ ကြံစည်ခြင်း
 မန္တာ တိုင်ပင်ခြင်း၊
 ဝိဏာ စောင်း

တဏှာ	တပ်မက်ခြင်း၊
ကုစ္ဆာ	လိုချင်ခြင်း၊
မုစ္ဆာ	တွေဝေခြင်း၊
ဇော	တုန်လှုပ်ခြင်း၊
မာယာ	လှည့်ပတ်ခြင်း၊
မေတ္တာ	ချစ်ခြင်း၊
မတ္တာ	အတိုင်းအရှည်၊
သိက္ခာ	အကျင့်၊
ဘိက္ခာ	ဆွမ်း၊ (တောင်းစားအပ်သောအစာ)
ဇယံ	ခြေသလုံး (မြင်းခေါင်း)
ဂီဝါ	လည်ပင်း၊
ဇိဝှါ	လျှာ ၊
ဝါစာ	စကား ၊
ဆာယာ	အရိပ်၊
အာသာ	အလို၊
ဂင်္ဂါ	ဂင်္ဂါမြစ်၊
နာဝါ	လှေ ၊
ဂါထာ	ဂါထာပါဠိ ၊
သေနာ	စစ်တပ် ၊
လေခါ	အရေးအသား၊
သာလာ	ဇရပ် ၊
မာလာ	ပန်းကုံး
ဝေလာ	အပိုင်းအခြား (အချိန်အခါ)
ပူဇာ	ပူဇော်ခြင်း၊
ခိန္နာ	မြူးတူးပျော်ပါးကစားခြင်း၊
ပိပါသာ	မွတ်သိပ်ခြင်း၊ (ရေသောက်လိုခြင်း)

ဝေဒနာ	ခံစားခြင်း၊
သညာ	မှတ်သားခြင်း၊
စေတနာ	စေ့ဆော်ခြင်း၊
တသိဏာ	တပ်မက်ခြင်း၊
ပဇာ	သဝုဝဝါ၊
ဒေဝတာ	နတ်၊
ဝဋ္ဋကာ	ငုံး
ဂေါဓာ	ဖွတ်
ဗလာကာ	ဗျိုင်းအောက်
ပရိသာ	ပရိသတ်၊
သဘာ	ပွဲသဘင် ၊အစည်းအဝေး၊ဈေးရုံ ၊ လွှတ်ရံဒဲး
ဦကာ	သန်း
သေဗာလိကာ	ဆိတ်ဖလူးပင်
လင်္ကာ	သီဟိုဠ်ကျွန်း
သလာကာ	ဝါးခြမ်းစိပ်
ဝါလိကာ	သဲ
သိခါ	အမောက် ဦးစွန်း၊
ဝိသာခါ	ဝိသာခါ နက္ခတ်၊ (ဝိသာခါ ကျောင်းအမ)
ဝိသိခါ	လမ်းခရီး
သာခါ	သစဟ်ရွက်
ဝစာ	လင်းလေ
ဝဉ္ဇာ	မိန်းမမြို့
ဇေဋ္ဌာ	ဆံကျစ် ၊
ဃဇ္ဇာ	အပေါင်း၊
ဇေဋ္ဌာ	ဇေဋ္ဌနက္ခတ်
သောဏ္ဍာ	နှာမောင်း

ဝိတဏှာ	ဆန့်ကျင်ဘက်အယူ
ကရုဏာ	သနားခြင်း၊
ဝနိတာ	မိန်းမ
လတာ	နွယ်
ကထာ	စကား
နိဒ္ဒါ	အိပ်ပျော်ခြင်း၊
သုဓာ	နတ်ဩဇာ (နတ်သုဒ္ဓါ) ၊ အင်္ဂတေ
ရာဓာ	ရာဇနက္ခတ်
ဝါသနာ	အထုံဝါသနာ
သီသပါ	သင်္ဘောပိတောက်ပင်၊ (ရင်းတိုက်ပင်)
ပပါ	ရေအိုးစင်၊
ပဘာ	အရောင်
သီမာ	အပိုင်းအခြား (သိမ်)
ခမာ	သည်းခံခြင်း၊
ဇာယာ	မယား
ခတ္တိယာ	မင်းသမီး
သက္ခရာ	ကျောက်စရစ်
သုရာ	သေရည်
ဒေါလာ	ပုခက် (ဧယဉ်)
တုလာ	ချိန်ခွင်
သီလာ	ကျောက်
လီလာ	တင့်တယ်စွယ်စွယ်ခြင်း၊
လာလာ	တံတွေး
ဇလာ	ဖာလာသီး (အာရည် ၊ လျှာရည်)
မေခလာ	ခါးကြိုး
ကလာ	အစိတ်

ဝဠဝါ	မြည်းမ
အလမ္ပုသာ	အလမ္ပုသာနတ်သမီး
မူသာ	မိုက်ခွက်
မဇ္ဈိသာ	ပူတာတံသင်း၊ (သေတ္တာ)
သုလသာ	သုလသာ မည်သော မိန်းမ
ဒိသာ	အရပ်မျက်နှာ
နာသာ	နာခေါင်း
ဇုဏှာ	လရောင်
ဂုဟာ	ဂူ
ဤဟာ	အားထုတ်ခြင်း၊
လသိကာ	အစေး
ဝသုဓာ	မြေကြီး
အာဒယော	အစရှိကုန်သော သဒ္ဓါတို့ကို
ဝေဒိတဗ္ဗာ	သိအပ်ကုန်၏။

၁၁၅။ နအမ္မာဒိတော ။

အမ္မာဒိတော	‘အမ္မာ’ သဒ္ဓါ၊ အစရှိသောသဒ္ဓါမှ
ပရဿ	နောက်ဖြစ်သော
ဂဿ	‘ဂသိ’ ၏
ဇ	‘ဇ’ အပြုသည်
နဟောတိ	မဖြစ်။

ဤသုတ်သည် သမ္မာသဒ္ဓါ၊ အစရှိသောသဒ္ဓါ (အာဒိအရ..အနွာ..အမ္မာ ..တာတာ) မှနောက်ဖြစ်သော ‘ဂသိ’ ကို ‘ဇ’ မပြုရဟု ‘ဃတေစ’ သုတ်အစီရင်ကို တားမြစ်သောသုတ် ဖြစ်ပါသည်။

‘မိခင်’ အနက်ဟော ‘အမ္မ’ သဒ္ဓါကို ရုပ်စဉ်ဟန်ကား

ပ	အမ္မာ	အမ္မာ, အမ္မာယော
အာ	ဘောတိ အမ္မ , အမ္မာ	ဘောတိယော အမ္မာ, အမ္မာယော

ပဌမာ ဒုတိယာ တတိယာ စတုတ္ထိ ပဉ္စမိ ဆဋ္ဌိ သတ္တမိ ဝိဘတ်များ ‘ကညာ’နှင့်တူ၏။
မိခင် အနက်ပေးခြင်းတူသော ‘အန္နာ၊ အမ္မာ၊ တာတာ’ သဒ္ဒါတို့လည်း ‘အမ္မာ’ သဒ္ဒါနှင့်ရပ်စပ်တူကြ၏။

**** ဘောတိ အမ္မ (အို..မိခင်) (ဘောတိအန္နာ၊ အမ္မာ၊ တာတာ)

ဘောတိ အမ္မ ကို အမ္မ လိင်တည်း။

အမ္မ

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘အမ္မ’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

အမ္မ + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘မ္မ’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘မ္မ’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘မ္မ’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

အမ္မ အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

အမ္မ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘မ္မ’ ဗျည်းကို ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

အမ္မာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဒါ” ဖြင့်

‘အမ္မာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၌။

အမ္မာ

အို.....

ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အာလုပ်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အာလပနေစ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အာလုပ်” အနက်၌ ပဌမာဧကဝုစံ “သိ” ဝိဘတ် သက်။

အမ္မာ + သိ

“အာလပနေ သိ ဂသညော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘အာလုပ်’ အနက်၌သက်သော ‘သိ’ ဝိဘတ်ကို “ဂ” အမည်မှည့်၊

အမွှာ + သိ

“အာ ဃော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဣတ္ထိလိင်’ ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

အမွှာ အာ + သိ

“ဃတေ စ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘ဂ..သိ’ ကို ‘ဇ’ ပြုသင့်သော်လည်း “န အမွှာဒိတော” သုတ်ဖြင့် ‘ဂသိ’ ကြောင့် ‘အမွှာ’ စသော သဒ္ဒါနောင် ‘ဂသိ’ ကို ‘ဇ’ မပြုရဟု တားမြစ်သောကြောင့် မပြုရ။

အမွှာ အာ + (ဂ) သိ

“အာကာရော ဝါ ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

‘ဂ’ သိကြောင့် ရှေ့ ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘အ’ ရသေ့ ပြု၊

အမွှာ အ + (ဂ) သိ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘မွှာ’ ဗျည်းကို နောက် ‘အ’ သရသို့ကပ် ၊

အမွှာ + (ဂ) သိ

“ သေသတော လောပံ ဂသိပိ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဂ’ အမည်ရှိသော အာလပနတ္ထ ‘သိ’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ဘောတိ အမွှာ

ကားပြီး၏ ။

**** ဘောတိ အမွှာ (အို..မိခင်)

ဘောတိအမွှာ ကို အမွှာ လိင်တည်၊

အမွှာ

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

ဣတ္ထိလိင်၌ ဖြစ်သော ‘အမွှာ’ ဟူသော အကာရန္တသဒ္ဒါမှနောက်၌ ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

အမွှာ + အာ

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘မွှာ’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘မွှာ’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘မ္မ’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

အမ္မ အ + အာ

“သရလောပေါမာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

အမ္မ + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘မ္မ’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

အမ္မာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသော သုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘အမ္မာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့ငဲ့။

အမ္မာ

အို..... ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “အာလုပ်” အနက်ကို အလိုရှိရကား “အာလပနေစ” ဟူသော သုတ် ဖြင့် “အာလုပ်” အနက်၌ ပဌမာဧကဝုဇ် “သိ” ဝိဘတ် သက်။

အမ္မာ + သိ

“အာလပနေ သိ ဂသညော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

အာလုပ်အနက်၌ သက်သော ‘သိ’ ဝိဘတ်ကို “ဂ” အမည်မှည့်၊

အမ္မာ + သိ
↓
(ဂ)

ပုဗ္ဗမဓောဋ္ဌိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသော သုတ်ဖြင့်.....

‘အာ’ သရမှ ‘မ္မ’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘မ္မ’ ၏အစိတ် ‘အာ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘မ္မ’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

အမ္မ အာ + အာ
↓
(ဂ)

“အာ ယော” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

နတ္ထိလိင်ကို ဟောသော ‘အာ’ အက္ခရာကို ‘ဃ’ အမည်မှည့်၊

အမ္မ အာ + သိ
↓ ↓
ဃ (ဂ)

“ဃတေ စ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဃ’ မှနောက်ဖြစ်သော ‘ဂ..သိ’ ကို ‘ဇ’ ပြုသင့်သော်လည်း “န အဗ္ဗာဒိတော” သုတ်ဖြင့် ‘ဂသိ’ ကြောင့် ‘အဗ္ဗ’ စသော သဒ္ဒါနောင် ‘ဂသိ’ ကို ‘ဇ’ မပြုရဟု တားမြစ်သောကြောင့် မပြုရ။

အဗ္ဗ အာ + သိ
↓
(ဂ)

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ဗ္ဗိ’ ဗျည်းကို နောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

အဗ္ဗာ + သိ
↓
(ဂ)

“ သေသတော လောပံ ဂသိပိ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဂ’ အမည်ရှိသော အာလပနတ္ထ ‘သိ’ ဝိဘတ်ကို ချေ။

ဘောတိအဗ္ဗာ

ကားပြီး၏ ။

(ဘောတိ အဗ္ဗာ၌ ‘အာကာရောဝါ’ ဖြင့် ‘အာ’ ကို ‘ရဿ’ မပြုရုံသာ၊ ‘အဗ္ဗ’ နှင့် တူပါသည်)

***** ပရိသတိ

(ပရိသတ်၌)

ပရိသတိ ကို ပရိသ လိင်တည်၊

ပရိသ

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့် ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

ပရိသ + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘သိ’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘သ’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေ၊ ခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘သိ’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

ပရိသ် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိမ္မိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

ပရိသ် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘သံ’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

ပရိသာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘အဗ္ဗာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

ပရိသာ

၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ဩကာသေသတ္တမီ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမီဧကဝုဇ် “သ္မိ” ဝိဘတ် သက်။

ပရိသာ + သ္မိ

“တိ သဘာပရိသတော” ဟူသောမောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့်

“ပရိသာ” သဒ္ဓါမှ နောက်ဖြစ်သော ‘သ္မိ’ ဝိဘတ်ကို ‘တိ’ ပြု

ပရိသာ + တိ

“ကုစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံ ဒိဃရဿာ ပစ္စပေဿု စ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘သာ’ ၏အဆုံး ‘အာ’ ကို ‘အ’ ရသပြု၊

ပရိသတိ

ကားပြီး၏။

***** သဘတိ (ပွဲသဘင်၌)

သဘတိ ကို သဘ လိင်တည်၊

သဘ

“ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော” ဟူသောသုတ်ဖြင့် ‘အာ’ ပစ္စည်းသက်၊

သဘ + အာ

ပုဗ္ဗမစောဋိတ မဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ ဟူသောသုတ်ဖြင့်.....

‘အ’ သရမှ ‘ဘ်’ ဗျည်းကိုခွင်း ၊ ‘ဘ’ ၏အစိတ် ‘အ’ ကြွင်းစေခွင်းအပ်ပြီးသော သရကင်းသော

‘ဘ်’ ဗျည်းကိုရှေ့ဟူသော အောက်၌ အစဉ် မပျက်ထား၊

သဘ် အ + အာ

“သရလောပေါ မာဒေသ ပစ္စယာဒိဋ္ဌိ သရလောပေ တု ပကတိ” ဟူသော သုတ်ဖြင့်

ပစ္စည်းဖြစ်သော ‘အာ’ သရ ကြောင့် ရှေ့ ‘အ’ သရကို ချေ။ ရှေ့ ‘အ’ သရကျေပြီးသည်ရှိသော် နောက် ‘အာ’ သရကို ‘အာ’ ဟု ပကတိပြု။

သဘ် + အာ

“နယေ ပရံ ယုတ္တေ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

သရကင်းသော ‘ဘ်’ ဗျည်းကိုနောက် ‘အာ’ သရသို့ကပ် ၊

သဘာ

“တဒ္ဓိတသမာသကိတကာနာမံဝါတဝေတုနာဒိသုစ” ဟူသောသုတ်၌ “စသဒ္ဓါ” ဖြင့်

‘အဗ္ဗာ’ ဟူသော ဣတ္ထိလိင်အား ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဓါကို နာမ်ကို ကဲ့သို့၎င်း။

သဘာ

၌ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် “ဩကာသ” အနက်ကို အလိုရှိရကား “ဩကာသသတ္တမီ”

ဟူသော သုတ် ဖြင့် “ဩကာသ” အနက်၌ သတ္တမီဧကဝုဇ် “သ္မိ” ဝိဘတ် သက်။

သဘာ + သ္မိ

“တိ သဘာပရိသတော” ဟူသောမောဂ္ဂလာန်သုတ်ဖြင့်

“သဘာ” သဒ္ဓါမှ နောက်ဖြစ်သော ‘သ္မိ’ ဝိဘတ်ကို ‘တိ’ ပြု

သဘာ + တိ

“ကုစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံ ဒီပရသာ ပစ္စပေဿု စ” ဟူသောသုတ်ဖြင့်

‘ဘာ’ ၏အဆုံး ‘အာ’ ကို ‘အ’ ရသပြု၊

သဘာတိ

ကားပြီး၏ ။

၃။ ကညာ ဒီဂိုဏ်း

(ကညာ = သူတို့သမီး)

ဝိဘတ်	ဧကဝုဇ်	ဗဟုဝုဇ်
(ပ) သည်/တို့သည်	ကညာ	ကညာ, ကညာယော
(အာ) အို/အို...တို့	ဘောတိကညေ	ဘောတိယော ကညာ, ကညာယော
(ဒု) ကို/တို့ကို	ကညံ	ကညာ, ကညာယော
(တ) ဖြင့်/တို့ဖြင့်	ကညာယ	ကညာဟိ၊ ကညာဘိ
(စ) အား/တို့အား	ကညာယ	ကညာနံ
(မိ) မှ/တို့မှ	ကညာယ	ကညာဟိ၊ ကညာဘိ
(ဆ) ၏/တို့၏	ကညာယ	ကညာနံ
(သ) ၌/တို့၌	ကညာယ, ကညာယံ	ကညာသု

ဂိုဏ်းဝင်ပုဒ်

သဒ္ဓါ မေတ္တာ ပညာ ဂင်္ဂါ , ပုစ္ဆာ သိက္ခာ ဘိက္ခာ တဏှာ ၊
ဝါစာ ဂါထာ အမ္မာ အန္ဓာ , ပရိသာ စ သဘာ(သမာ) ။

သဒ္ဓါ	သဒ္ဓါတရား	ဝါစာ	စကား
မေတ္တာ	မေတ္တာတရား	ဂါထာ	ဂါထာပါဠိ
ပညာ	ပညာတရား	အမ္မာ,အန္ဓာ	မိခင်
ဂင်္ဂါ	ဂင်္ဂါမြစ်	ပရိသာ	ပရိတ်သတ်
ပုစ္ဆာ	အမေး	သဘာ	ပွဲသဘင်,အစည်းအဝေး
သိက္ခာ	ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ		ဈေးရုံ, လွှတ်ရုံး
ဘိက္ခာ	ထမင်း	သမာ	သူတို့သမီး
တဏှာ	တပ်မက်ခြင်း		